

وحیدعظیمینیا دبیر گروه اقتصاد

یکی از مهم‌ترین مسائل این روزهای اقتصاد، مسئله تعیین نرخ خوراک گاز پتروشیمی‌ها و به پشتوانه آن، نرخ سوخت صنایع است که همواره نسبتی از این نرخ خوراک گازی بوده‌است. نرخ خوراک گاز طی سالیان اخیر، فراز و فرودهای بسیاری داشته و به‌زم صاحب‌نظران باید در طول برنامه هفتم توسعه با ایجاد فرمول جدید مبتنی بر قیمت گاز منطقه‌ای و مرتبط با میانگین وزنی قیمت صادراتی، فرمول جدیدی تعریف شود. فرمول جدید پیشنهادی در برنامه هفتم توسعه به این صورت‌است که نرخ خوراک گاز بین ۶۰الی ۷۵ درصد میانگین وزنی قیمت صادراتی کشور باشد. در صفحه پیش‌رو به بررسی این مسئله پرداخته‌ایم.

دبیر گروه اقتصاد

چرایی تحول سازوکار اعطای یارانه انرژی در برنامه هفتم

تخصیص یارانه در مفهوم عام آن همواره از چالش‌های مهم نظام‌های اقتصادی در سراسر دنیا بوده‌است در طول چند دهه گذشته تلاطمات اقتصادی با ریشه‌های مختلف داخلی و خارجی در اغلب کشورها، موضوع حمایت از طبقات اقتصادی جامعه یا فعالیت‌های صنعتی و کشاورزی در قالب نظامات یارانه‌ای را به یکی از بحث پربانگترین و پر مغزترین فعل و انفعالات سطوح مختلف برنامه‌ریزی تبدیل کرده‌است.

اعطای یارانه انرژی به صورت عقلانی و در جهت حداکثر کردن منافع دولت، مردم و صنعت با دو هدف اعمال می‌شود یا دولت‌ها می‌خواهند به توسعه زنجیره ارزش محصولات کمک کنند یا به تنظیم بازار داخلی بپردازند که بر همین اساس، اعطای یارانه به صنایع کاملا درست‌است ولی در توسعه صنعت متانول هیچ کدام از این موارد محقق نشده‌است.

صنعت متانول که متضررترین بخش صنعتی از نرخ گذاری ۷هزار تومانی بر نرخ خوراک‌است، به دلیل وابستگی شدید به رانت خوراک، عدم توسعه زنجیره ارزش و همچنین خام‌فروشی بسیار بالای متانول، اصلی‌ترین بازنده اصلاح یارانه‌های انرژی‌است که در صورت عدم تدابیر مناسب برای تکمیل زنجیره ارزش، به ورشکستگی خواهد انجامید.

برای خلاصی از خام‌فروشی متانول برای سرمایه‌گذارهای حاضر و به سرانجام رسیده در این صنعت، ابتدا باید به سراغ تکمیل زنجیره ارزش برویم که در همین رابطه اعمال تخفیف بر نرخ ۷هزار تومانی متوسط به اخذ تضمین لازم و گزارش دهی سه‌ماهه از پیشرفت پروژه امکان توسعه و تکمیل زنجیره ارزش این صنعت خام‌فروشی را فراهم می‌کند.

از طرفی به دلیل خصوصی نیمه خصوصی بودن شرکت‌های متانولی امکان سیاست‌گذاری مستقیم بر آنها وجود ندارد و باید به سمت سیاست‌گذاری بر اعطای یارانه نرخ خوراک برویم. در همین راستا باید علاوه بر حمایت از توسعه زنجیره ارزش، دولت در زمینه نرخ خوراک تخفیفی در رابطه با تداوم خام‌فروشی مشروط و حداکثر سه‌ساله تضمین اعطای سود معادل ۶۰درصد کل سود سالیانه به سرمایه‌گذاری بر تکمیل زنجیره ارزش اختصاصی دهد.

این رویکرد دو سر برد برای کشور‌است که به‌رهایی از خام‌فروشی متانول، توسعه زنجیره ارزش، سودآوری زنجیره پتروشیمی‌ها و درآمدزایی بیشتر ارزی کشور منتج خواهد شد.

اتصال قیمت خوراک پتروشیمی‌ها به هاب‌های اروپایی و جهانی اشتباه‌است زیرا در این صورت رویدادهای غیر منطقه‌ای مانند بروز یک جنگ در آن طرف دنیا بر قیمت گاز در کشور ما اثر گذار‌است و آن را با نوسانات شدید رویه‌رو می‌کند به منظور سوق دادن صنایع به سمت توسعه زنجیره ارزش محصولات این‌موضوع اهمیت دارد که حمایت دولت باید مشروط باشد و بی‌قید و شرط نباشد.

در کنار اصلاح نرخ خوراک به نظر می‌رسد باید برای جلوگیری از تعطیلی برخی از صنایع تحقیقاتی را نیز در نظر گرفت چون تعطیلی صنایع مدنظر دولت و مردم نیست. از این‌رو باید مزیت‌هایی در زمینه خوراک پتروشیمی‌های پایین دستی قائل شد تا از مواردی مانند اشتغال‌زایی، ثروت آفرینی و ارز آوری آنها بهره‌مند شد.

متانول صنعتی‌است که باید وجود داشته باشد هیچ کس منکر آن نیست که صنعت پتروشیمی و متانولی‌ها بر اقتصاد کشور مهم هستند ولی باید اقداماتی انجام داد که آنها را از سمت و سوی خام‌فروشی دور کرد مثلا با تعریف عوارض صادراتی بر متانول می‌توان اقدامی کرد که متانول به صورت مفت از کشور صادر نشود زیرا در واقع به این صورت فقط یارانه از کشور خارج می‌شود.

ایجاد رانت باعث می‌شود صنایعی که زیان ده هستند به صورت تصنعی سودآور نشان داده شوند و این خود در متانولی بسیار واضح و روشن نمایش داده شده‌است. باید بازنگری در این روند داشته باشیم و تولید محصولات میانی و نهایی مدنظر قرار بگیرد چون توسعه زنجیره ارزش صنعت پتروشیمی ثروت آفرینی زیادی برای کشور به‌ارمعنای می‌آورد.

مهدی هاشم‌زاده
مدیر گروه انرژی
انديشكده ماهه:

متصل کردن نرخ خوراک گاز به نرخ صادراتی کاملا مناسب است اما باید برای عدم شکل‌گیری دوباره یک صنعت خام‌فروش، ناکارآمد، غیربهرینه و کاملا غیراقتصادی نرخ خوراک در ابتدای برنامه ۶۰درصد نرخ خوراک در ابتدای صادراتی آغاز شود و در پایان سال سوم برنامه هفتم توسعه به ۷۵درصد نرخ خوراک صادراتی برسد. همچنین نرخ خوراک ارزان‌تر از قیمت صادراتی گاز، منوط به استفاده از بیش از ۶۰درصد سود سالانه در جهت توسعه و تکمیل زنجیره ارزش باشد و هیچ وقت متوقف نشود

نرخ خوراک گاز صادراتی به نرخ صادراتی کاملاً مناسب است اما باید برای عدم شکل‌گیری دوباره یک صنعت خام‌فروش، ناکارآمد، غیربهرینه و کاملاً غیراقتصادی نرخ خوراک در ابتدای برنامه ۶۰درصد نرخ خوراک در ابتدای صادراتی آغاز شود و در پایان سال سوم برنامه هفتم توسعه به ۷۵درصد نرخ خوراک صادراتی برسد. همچنین نرخ خوراک ارزان‌تر از قیمت صادراتی گاز، منوط به استفاده از بیش از ۶۰درصد سود سالانه در جهت توسعه و تکمیل زنجیره ارزش باشد و هیچ وقت متوقف نشود

حامد صاحب‌هنر، کارشناس اقتصاد انرژی:

اگر بتوانیم بازارسازی داخلی‌ای در حوزه گاز داشته باشیم، می‌توانیم از مزیت‌هایش بهره‌مند شویم. مثلا می‌توانیم به‌عرضه گواهی سپرده گاز در بورس انرژی بپردازیم و شرکت‌هایی که در حوزه گاز صرفه‌جویی داشته‌اند به فروش گواهی‌های صرفه‌جویی‌شان بپردازیم. می‌توانیم به‌عرضه گواهی سپرده گاز در بورس انرژی بپردازیم و شرکت‌هایی که در حوزه گاز صرفه‌جویی داشته‌اند به فروش گواهی‌های صرفه‌جویی‌شان بپردازیم.

صرفه‌جویی داشته‌اند به فروش گواهی‌های صرفه‌جویی‌شان بپردازیم. می‌توانیم به‌عرضه گواهی سپرده گاز در بورس انرژی بپردازیم و شرکت‌هایی که در حوزه گاز صرفه‌جویی داشته‌اند به فروش گواهی‌های صرفه‌جویی‌شان بپردازیم. می‌توانیم به‌عرضه گواهی سپرده گاز در بورس انرژی بپردازیم و شرکت‌هایی که در حوزه گاز صرفه‌جویی داشته‌اند به فروش گواهی‌های صرفه‌جویی‌شان بپردازیم.

صرفه‌جویی داشته‌اند به فروش گواهی‌های صرفه‌جویی‌شان بپردازیم. می‌توانیم به‌عرضه گواهی سپرده گاز در بورس انرژی بپردازیم و شرکت‌هایی که در حوزه گاز صرفه‌جویی داشته‌اند به فروش گواهی‌های صرفه‌جویی‌شان بپردازیم.

اقتصادسنجی

سرویس اقتصادی ۸۸۴۹۸۳۳

«جوان» الزامات تعیین فرمول جدید نرخ خوراک گاز در برنامه هفتم توسعه را بررسی می‌کند

فرمان جدید توسعه‌ای بهارستان درباره خوراک گاز صنایع

فرمول جدید نرخ خوراک گاز مبتنی بر نسبتی از قیمت صادراتی گاز کشور در برنامه هفتم توسعه، ضرورت انکار ناپذیر برای حل نگرانی دولت و صنعت‌است

پتروشیمی‌های تولیدکننده متانول و آمونیاک – آوره عمده‌ترین مصرف‌کنندگان خوراک گاز متان در صنعت پتروشیمی محسوب می‌شوند. موضوع قیمت‌گذاری خوراک گاز واحدهای پتروشیمی با شروع توسعه این واحدها به یکی از موضوعات اختلافی بین سرمایه‌گذاران، مجلس شورای اسلامی و دولت تبدیل شده‌است. با آغاز اجرای نرخ سیاست هدفمندسازی یارانه‌ها در سال ۱۳۸۹ و فراگیر شدن افزایش یهای حامل‌های انرژی، ضرورت افزایش یهای خوراک واحدهای پتروشیمی نیز به‌وجود آمد. در آبان ماه ۱۳۸۹ و در راستای اجرای فاز اول هدفمندی یارانه‌ها، قیمت گاز خوراک مصرفی واحدهای پتروشیمی معادل ۲۹درصد قیمت سید گاز صادراتی تعیین شد. بنابر این در آن سال با اجرای فاز اول نرخ سیاست هدفمندسازی یارانه‌ها، با در نظر گرفتن تخفیف ۷۱درصدی، قیمت گاز خوراک برابر هفت‌سنت بر مترمکعب تعیین و با اعمال نرخ تسعیر ارز معادل ۱۰هزار ریال، قیمت گاز تحویلی به مجتمع‌های پتروشیمی برابر ۷۰۰ریال بر مترمکعب اعلام شد.

جدیدی برای نرخ خوراک معادل تأثیرپذیری از میانگین فرمول هاب‌های جهانی به همراه میانگین فروش داخلی گاز تعریف شد که این فرمول از سال ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۰ مورد استفاده قرار گرفت. با این وجود به دلیل وجود دو عامل متضاد با هم همیشه این فرمول نیز با مشکل مواجه بود ولی نسبت به قبل با هم قیمت بهتری را شامل می‌شد اما هنوز هم رانت خوراک برقرار بود. در حالی‌که هاب‌های جهانی در وضعیت عادی قرار داشتند و به دلیل اینکه بخش دوم فرمول یعنی فروش داخلی گاز به بخش غیر صنعت همگی یارانه‌ای و نزدیک به صفر است، عملاً فرمول سال ۹۴ به میزان نصف میانگین هاب‌های جهانی بود که همین موضوع سبب ایجاد رانت خوراک ارزان برای صنایع خوراک‌گازی ما می‌شد که در این بین، کسری منابع بالای رانیز بر بودجه دولت تحمیل می‌کرد.

یارانه‌ها، با در نظر گرفتن تخفیف ۷۱درصدی، قیمت گاز خوراک برابر هفت‌سنت بر مترمکعب تعیین و با اعمال نرخ تسعیر ارز معادل ۱۰هزار ریال، قیمت گاز تحویلی به مجتمع‌های پتروشیمی برابر ۷۰۰ریال بر مترمکعب اعلام شد.

با وجود پیش‌بینی قانون هدفمندی یارانه‌ها مبنی بر افزایش چهار درصدی نرخ گاز صنایع به صورت سالیانه طی ۹ سال تا سقف ۶۵درصد نرخ گاز صادراتی، نرخ گاز تحویلی به این واحدها تا پایان سال ۱۳۹۱ همچنان ۷۰۰ریال بر مترمکعب باقی ماند تا علاوه بر عمل نشدن به قانون، نرخ گاز واحدهای پتروشیمی با در نظر گرفتن نرخ دلار مبادله‌ای به ۷۸ سنت بر مترمکعب برسد. در سال ۱۳۹۲، تعرفه گاز صنایع، مجتمع‌های پتروشیمی و تولید کودآورده در هفت ماه ابتدای سال و پنج ماه انتهای سال به ازای هر مترمکعب ۸۰۰ریال تعیین شد.

در سال ۱۳۹۳ و پس از گذشت چهار سال از اجرای قانون هدفمندسازی یارانه‌ها، در راستای تصحیح نرخ خوراک واحدهای پتروشیمی، قیمت جدید گاز بر مبنای ۳۳درصد قیمت گاز صادراتی محاسبه و با این فرمول و تخفیف ۶۷درصدی نسبت به قیمت گاز صادراتی، قیمت خوراک گاز ۱۳ سنت بر مترمکعب محاسبه شد. سرانجام در سال ۱۳۹۴، به استناد تکالیف و اختیارات ناشی از جز (۴) بند (الف) ماده (۱) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، فرمول

اعمال سقف ۵ هزار تومانی و کسری بودجه شدید تبصره ۱۴ بودجه و مصارف اجباری و لازم به تحقق، به سمت افزایش ۲ هزار تومانی نرخ خوراک و اعمال قیمت ۷ هزار تومانی برای نرخ خوراک ایجاد کرد که در همین زمینه متانولی‌ها به عنوان مهم‌ترین صنعتی که از محل رانت خوراک از تراقی می‌کردند؛ کم‌اندک‌ترین خام‌فروش متانول تبدیل شده‌اند که طی ۲۰ سال گذشته، این صنعت به سمت تکمیل زنجیره ارزش رفته‌است و تنها در ابتدای زنجیره ارزش باقی‌مانده‌است و ایران در حال حاضر به بزرگ‌ترین خام‌فروش متانول تبدیل شده‌اند که بیش از ۹۵درصد متانول تولیدی کشور را به شکل زنجیره ارزش رفته‌است و تنها در ابتدای زنجیره ارزش باقی‌مانده‌است و ایران در حال حاضر به بزرگ‌ترین خام‌فروش متانول تبدیل شده‌اند که بیش از ۹۵درصد متانول تولیدی کشور را به شکل خام صادر می‌کنیم و هیچ سودآوری برای کشور نداشته‌است و تنها از طریق در یافت رانت خوراک ارزان به سودآوری رانتی خود ادامه می‌دهد که این سودآوری رانتی نیز برای کشور و مردم هیچ آورده‌ای ندارد و صنایع متانولی‌کمترین تمایل سرمایه‌گذاری بین سرمایه‌گذاران بورسی را دارد.

با این وجود صنعت به درستی به دنبال یک چشم‌انداز روشن برای سرمایه‌گذاری خود‌است؛ فرمول خوراک پتروشیمی‌ها در سال ۱۳۹۴ با وجود مشکلاتی که داشت؛ یک فرمول بلندمدت بود و قرار دادهای ناشی از وقوع جنگ اوکراین و روسیه از سوی دیگر، نرخ گاز طبیعی و حامل‌های انرژی در سراسر دنیا به خصوص کشورهای اروپایی با افزایش قابل ملاحظه‌ای رویه‌رو شد و در همین زمینه فرمول خوراک مصوب ۱۳۹۴ نیز به قیمت‌های بیشتر از قیمت صادراتی گاز می‌رسید که صدای صنعت را در آورد و موجب کنار گذاشتن این فرمول در دو سال گذشته یعنی سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ شد.

کنار گذاشتن فرمول به اصرار صنعت، گذاشتن سقف قیمتی ریالی ۵-هزار تومان و از طرف دیگر تکمیل کسری بودجه به دولت سبب شد بخشی از منابع تبصره ۱۴ محقق نشود و به دلیل عدم تحقق آن، دولت به دلیل مصارف کامل این بخش در زمینه پرداخت یارانه یا تقویت تولید نفت و گاز و برق در کشور از این محل، مجبور به استقراض و همچنین تکمیل تورم به مردم شد.

در همین زمینه و در جهت اصلاح نرخ خوراک باید به سمت یک فرمول جدید برویم؛ با توجه به اشتباه ۷هزار تومانی برای صنایع کشور به «جوان» می‌گوید: «با بررسی صورت‌های مالی شرکت‌های حاضر در

بورس، با افزایش همزمان نرخ سوخت و خوراک گاز صنایع به میزان ۲ هزار تومان، حدود دودرصد حاشیه سود صنایع کاهش خواهد یافت. با این وجود تنها دو صنعت نسبت به سودهای سال گذشته خود با کاهش حاشیه سود شدیدتر نسبت به دیگر صنایع مواجه خواهند شد. صنایع خوراک‌گازی در کشور شامل دو شاخه متانول و آوره خواهند شد.

در این میان به دلیل قیمت بسیار بالای آوره و وابستگی امنیت غذایی به شاخه آوره که ماده اولیه تولید کود شیمیایی‌است؛ حاشیه سود این صنعت در بازار سرمایه نیز به سمت سرمایه‌گذاری در این شاخه خواهد رفت. حدود ۵۱درصد حاشیه سود خواهد رسید که عدد بسیار بزرگی نسبت به دیگر صنایع بورسی‌است و بیشترین تقاضا در بین پتروشیمی‌ها در بازار سرمایه نیز به سمت سرمایه‌گذاری در این زنجیره پتروشیمی‌ها و شاخه آوره‌است. و در طرف دیگر، متانول قرار دارد که مشهورترین زنجیره خام‌فروشی صنعتی کشور‌است که با احتساب قیمت ۷هزار تومانی نرخ خوراک، حاشیه سودش از ۳۳درصد به ۱۲ درصد خواهد رسید که با توجه به وابستگی شدید خام‌فروشی متانول به دریافت رانت خوراک ارزان، کاملا متصور بوده‌است.»

این کارشناس انرژی در ادامه با اشاره به ضرورت تعیین تکلیف خام‌فروشی متانول می‌افزاید: «متضرر اصلی نرخ خوراک ۷ هزار تومانی، متانولی‌ها هستند که کاملا خام‌فروشی می‌کنند و برای خراج شدن از وضعیت فعلی، تنها راه‌سکار تکمیل زنجیره ارزش‌است؛ تنها با یک لایه توسعه زنجیره ارزش، به صورت میانگین نرخ محصولات از ۲۴۰ دلار بر هر تن، به ۷۰۰ دلار بر تن خواهد رسید که البته بسته به شاخه در نظر گرفته شده توسط متانولی‌ها، این عدد متفاوت خواهد شد ولی در هر صورت نسبت به خام‌فروشی متانول، سودآوری بسیار بیشتری خواهد داشت.»

وی در پایان تأکید می‌کند: «متصل کردن نرخ خوراک گاز به نرخ صادراتی کاملا مناسب‌است اما باید برای عدم شکل‌گیری دوباره یک صنعت خام‌فروش، ناکارآمد، غیربهرینه و کاملا غیراقتصادی باید نرخ خوراک در ابتدای برنامه از ۶۰درصد نرخ خوراک صادراتی آغاز شود و در پایان سال سوم برنامه هفتم توسعه به ۷۵درصد نرخ خوراک صادراتی برسد.

همچنین نرخ خوراک گاز ارزان‌تر از قیمت صادراتی

بورس، با افزایش همزمان نرخ سوخت و خوراک گاز صنایع به میزان ۲ هزار تومان، حدود دودرصد حاشیه سود صنایع کاهش خواهد یافت. با این وجود تنها دو صنعت نسبت به سودهای سال گذشته خود با کاهش حاشیه سود شدیدتر نسبت به دیگر صنایع مواجه خواهند شد. صنایع خوراک‌گازی در کشور شامل دو شاخه متانول و آوره خواهند شد.

در این میان به دلیل قیمت بسیار بالای آوره و وابستگی امنیت غذایی به شاخه آوره که ماده اولیه تولید کود شیمیایی‌است؛ حاشیه سود این صنعت در بازار سرمایه نیز به سمت سرمایه‌گذاری در این شاخه خواهد رفت. حدود ۵۱درصد حاشیه سود خواهد رسید که عدد بسیار بزرگی نسبت به دیگر صنایع بورسی‌است و بیشترین تقاضا در بین پتروشیمی‌ها در بازار سرمایه نیز به سمت سرمایه‌گذاری در این زنجیره پتروشیمی‌ها و شاخه آوره‌است. و در طرف دیگر، متانول قرار دارد که مشهورترین زنجیره خام‌فروشی صنعتی کشور‌است که با احتساب قیمت ۷هزار تومانی نرخ خوراک، حاشیه سودش از ۳۳درصد به ۱۲ درصد خواهد رسید که با توجه به وابستگی شدید خام‌فروشی متانول به دریافت رانت خوراک ارزان، کاملا متصور بوده‌است.»

یک کارشناس انرژی در گفت‌وگو با «جوان»:

نرخ خوراک پتروشیمی‌ها مبتنی بر قیمت‌های هاب منطقه‌ای خلیج فارس تعیین شود

عنوان خوراک طوری قیمت‌گذاری شود که فقط منافع عده‌ای محدودی تأمین شود و منافع کشور ضربه بخورد.

وی افزود: قیمت‌گذاری ثابت و ریالی نمی‌تواند در درازمدت پاسخگوی نیازهای کشور در حوزه تعیین نرخ

خوراک پتروشیمی‌ها باشد. شواهد نشان می‌دهد که متانولی‌ها وقتی قیمت ریالی و ثابت به نفع‌شان هست، از آن حمایت می‌کنند. اما وقتی قیمت‌ها بر می‌گردد و فرمول شناور منافع‌شان را تأمین می‌کند، خواستار اعمال این روش هستند.

مرتضی خاطر نشان کرد: الان قیمت گاز در بازار های

جهانی به شدت افت کرده‌است و قیمت ثابت و ریالی به نفع پتروشیمی‌ها نیست، به همین دلیل صاحبان پتروشیمی‌ها به دنبال اعمال فرمول شناور هستند. باید به اعمال یک روش منطقی و ثابت برای تعیین نرخ خوراک پتروشیمی‌ها بپردازیم. به نحوی که هر سال این موضوع مطرح نشود.

وی ادامه داد: به طور مثال، در سال ۱۴۰۱، ۱/۲ میلیارد دلار خوراک گازی به شرکت‌های پتروشیمی فروخته‌یم. ارزش صادرات این شرکت‌ها در حدود ۲/۱ میلیارد دلار بود. اگر به صادرات گاز می‌پرداختیم، براساس قیمت میانگین و حداقلی برآیمان حدود ۳ میلیارد دلار درآمدزایی داشت. صنایع پتروشیمی نباید انتظار داشته باشند که دولت منافع عامه را فدای منفعت صاحبان این

گاز، منوط به استفاده از بیش از ۶۰درصد سود سالانه در جهت توسعه و تکمیل زنجیره ارزش باشد و هیچ وقت متوقف نشود. برای اصلاح وضعیت متانولی‌ها و جلوگیری از خام‌فروشی نیز، متانول‌سازان موظف هستند در ازای دریافت نرخ خوراک کمتر از ۷۵درصد میانگین وزنی قیمت صادراتی، معادل ۶۰درصد از سود سالیانه خود را در زمینه تکمیل زنجیره ارزش اختصاص دهند تا بتوانیم با برنامه‌ریزی دقیق، به جای خام‌فروشی متانول با ارزش کاسته و بدون هیچ ارزش افزوده‌ای، به سمت تولید محصولات زنجیره متانول برویم که بازار بسیار خوبی نیز در منطقه و حتی شرق آسیا یا آورده سودی تقریباً سه برابر وضعیت فعلی خام‌فروشی رانتی متانول خواهد داشت.»

لزوم اتصال نرخ خوراک گاز پتروشیمی‌ها به قیمت‌های منطقه گاز

حامد صاحب هنر، کارشناس اقتصاد انرژی با اشاره به این موضوع که لازم‌است از طریق اعمال سیاست‌های صحیحی پتروشیمی‌ها را به سمت توسعه زنجیره ارزش محصولات سوق دهیم، به «جوان» می‌گوید: «پتروشیمی‌های کشور سال‌هاست که با حاشیه سود ۱۷۰الی ۸۰درصدی در حال فعالیت هستند. حتی زمانی‌که قیمت گاز در اروپا دو به دو دلار رسید، باز هم گاز را با قیمت بسیار پایین و یارانه‌ای در اختیار پتروشیمی‌ها قرار می‌دادیم.»

وی می‌افزاید: «با ایجاد یک فرمول با ثبات مبتنی بر فاندآمنتال‌های بازاری (تحلیل‌های اقتصادی) داخلی می‌توانیم به اصلاح نرخ خوراک پتروشیمی‌ها بپردازیم. اصلاً منطقی نیست که قیمت گاز در کشور ما به هاب‌های اروپایی و جهانی متصل باشد. گاز اروپا یک بازار منطقه‌ای دارد و نه یک بازار بین‌المللی که قابل حمل و نقل باشد.»

به گفته این کارشناس اقتصادی، اگر بتوانیم بازارسازی داخلی‌ای در حوزه گاز داشته باشیم، می‌توانیم از مزیت‌هایش بهره‌مند شویم. مثلا می‌توانیم به‌عرضه گواهی سپرده گاز در بورس سرمایه‌جویی داشته‌ایم که در حوزه گاز خواهیم بود. در انرژی بپردازیم و شرکتهایی که در حوزه گاز صرفه‌جویی داشته‌اند به فروش گواهی‌های صرفه‌جویی‌شان بپردازند و پتروشیمی‌ها هم خرید مستقیم داشته باشند. به این ترتیب، یک بازار داخلی ایجاد می‌کنیم و از تغییرات شوک‌آمیز نرخ ششه نرخ خوراک گاز در بازار خواهیم بود. در نتیجه، قیمت‌گذاری براساس یک مکانیسم بازاری شفاف صورت می‌گیرد.

صاحب هنر تأکید می‌کند: «اینکه قیمت خوراک پتروشیمی‌ها را در یک روند منطقی و مدت‌دار به قیمت‌های صادراتی خود هاب‌های منطقه‌ای متصل کنیم، قطعاً مزیت بیشتری نسبت به سیاست‌گذاری‌های یک‌شبه و شوک‌آمیز دارد و باید این رویکرد در برنامه هفتم توسعه طی شود. لازم‌است، در قالب سیاست‌گذاری‌های صحیح به اصلاح نرخ خوراک پتروشیمی‌ها بپردازیم. به گونه‌ای که انگیزه توسعه زنجیره ارزش محصولات را برایشان به وجود بیآوریم.»

وی ادامه می‌دهد: «می‌توانیم از ابزار مالیات در راستای سوق دادن صنایع به سمت توسعه زنجیره ارزش محصولات‌شان بهره ببریم. پتروشیمی‌هایی که به تولید و صادرات محصولات پایه‌ای مانند متانول می‌پردازند باید با مالیات‌های سنگین رویه‌رو شوند. در مقابل، برای پتروشیمی‌هایی که تولید محصولات نهایی و با ارزش افزوده بالا مبادرت می‌کنند، تخفیف‌های مالیاتی قائل شویم.»

این کارشناس انرژی در پایان تأکید می‌کند: «لازم‌است به دقت مشخص کنیم کدام محصولات پایین دستی محسوب می‌شوند و کدام موارد جزو صنایع بالادستی هستند. بهتر‌است، مالیات را روی محصولات تعریف کنیم و محصولات نهایی تقریباً مالیات‌شان صفر شود.»

جمع‌بندی

به نظر می‌رسد حال که فرآیند تبدیل لایحه برنامه هفتم توسعه به قانون لازم‌الاجرا در بهارستان آغاز شده‌است، تصمیم کارشناسی و عادلانه درباره نرخ خوراک صنایع گرفته‌شد تا ضمن توسعه صنایع پایین دستی، از رانت احتمالی نیز جلوگیری شود.